

UC Leuven
Limburg

MOVING MINDS

Huiswerk en zittenblijven

Stellingen

- Zittenblijven is nadelig voor het zelfbeeld van kinderen.
- Door een kind het eerste leerjaar te laten overzitten, kan vermeden worden dat het constant zou falen in de volgende klassen.
- Huiswerk zet in op bepaalde vaardigheden die in de klas te weinig geoefend kunnen worden.
- Huiswerk bevordert de communicatie tussen leerkrachten en ouders.

Project

- Uitgangspunt:
- Huiswerk en zittenblijven in de lagere school hebben een negatieve invloed op de schoolloopbaan en vormen een hindernis in het creëren van gelijke onderwijskansen.

Huiswerk:

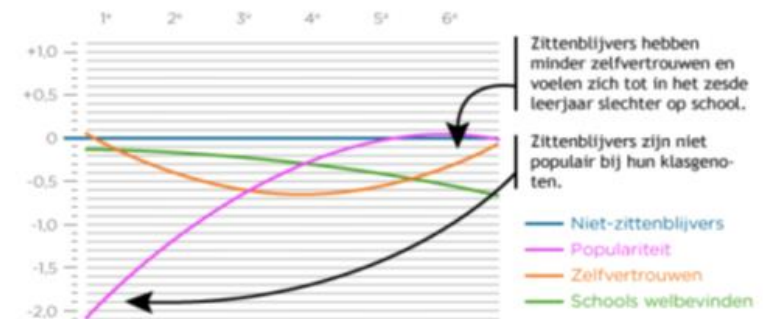
- Biedt weinig tot geen meerwaarde voor het leerproces van kinderen in de lagere school
- De mate van succes op het vlak van huiswerk wordt vooral bepaald door de mate waarin de ouders in staat zijn hun zoon of dochter te begeleiden bij het maken van dit huiswerk.

Zittenblijven in de lagere school

- een belangrijke voorspeller van vroegtijdige schooluitval op latere leeftijd
- weinig tot geen aangetoonde positieve effecten van zittenblijven op het leerproces van kinderen in de lagere school.
- nadelen op psychosociaal vlak

Hoe voelen zittenblijvers zich?

Leraren beoordeelden psychosociale aspecten van hun leerlingen op een schaal van 0 tot 5. De verticale as toont hoeveel punten zittenblijvers verschillen van klasgenoten die niet bleven zitten.

Ondanks deze inzichten

- De meerderheid van de scholen blijft vasthouden aan de klassieke en (langzaam maar zeker) voorbijgestreefde ideeën omtrent huiswerk en zittenblijven.
- Slechts een beperkt aantal scholen past het beleid op dit vlak aan.

Vragen binnen dit project:

- Aan welke randvoorwaarden moet worden voldaan om lagere scholen in staat te stellen het beleid op dit vlak te wijzigen?
- Op welke manier kunnen we scholen daarbij op maat ondersteunen?

UC Leuven
Limburg

MOVING MINDS

Bevraging leerkrachten

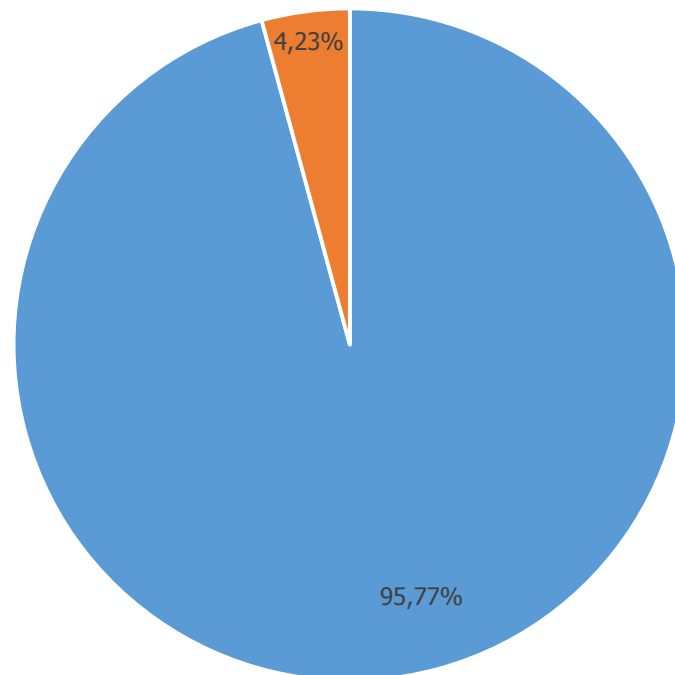
Bevraging leerkrachten

- Bevraging mentoren tijdens 1 en 2 BALO
- Doel: zicht krijgen op **perceptie rond thema's huiswerk en zittenblijven**

Bevraging leerkrachten

Geeft u huiswerk?

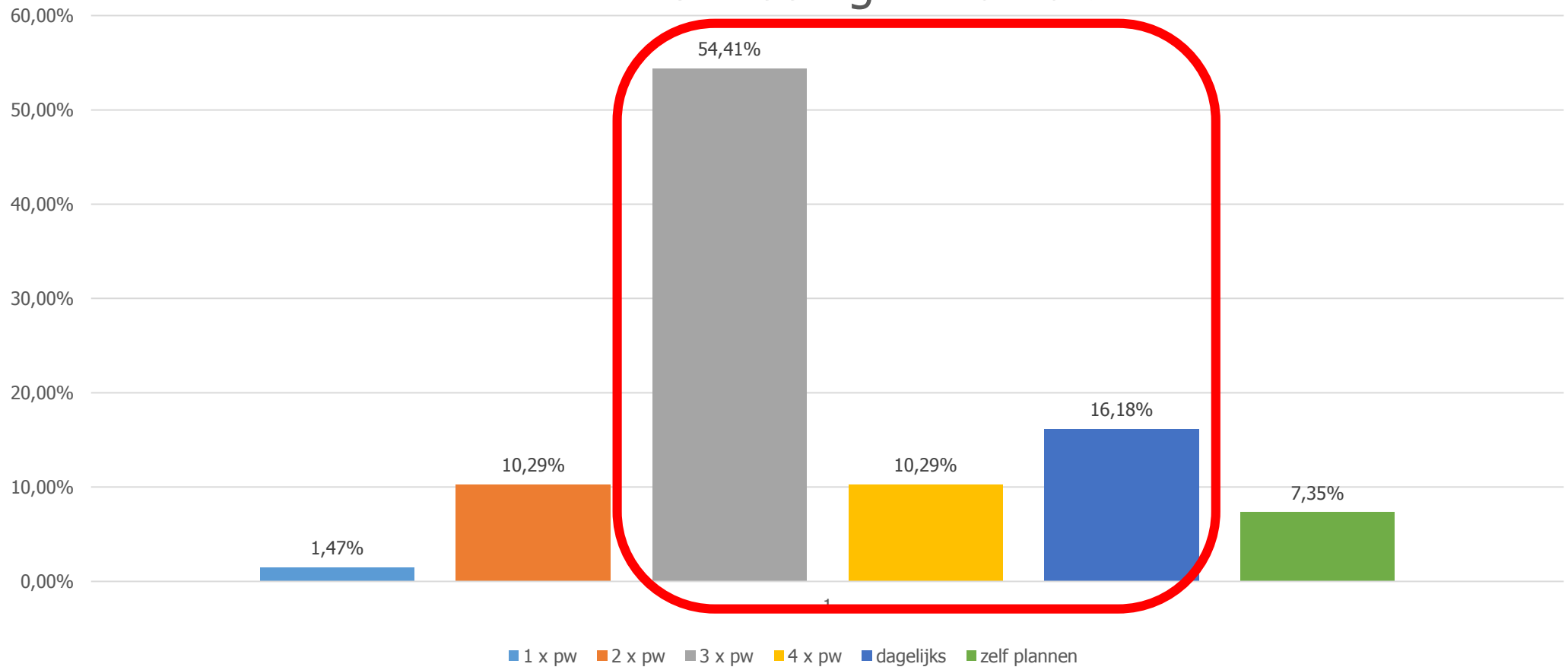

■ 1 ■ 2

Bevraging leerkrachten

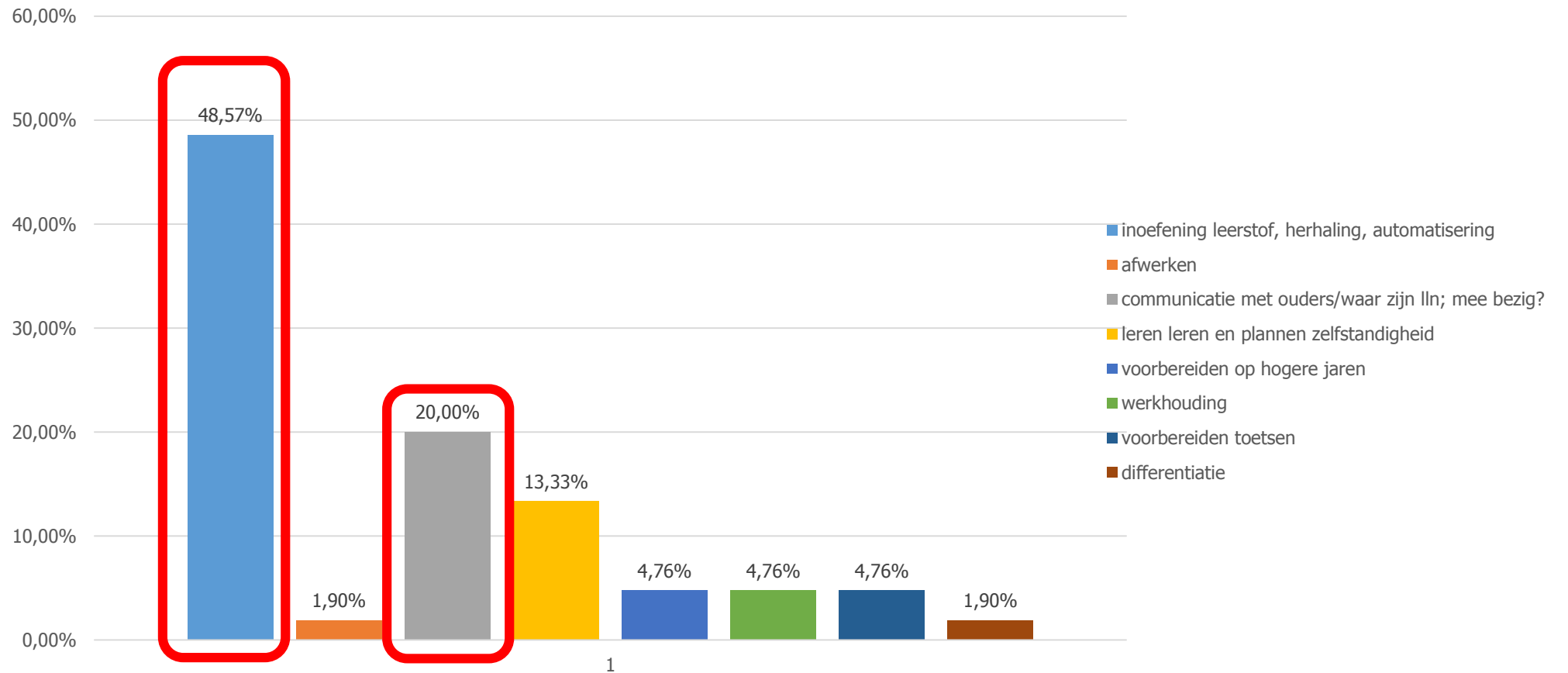
Hoe vaak geeft u huiswerk?

Bevraging leerkrachten

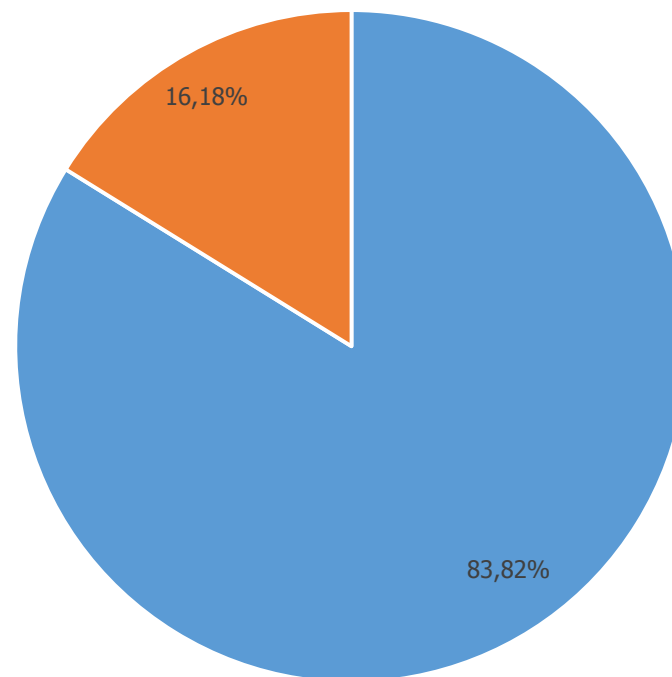
Doel huiswerk

Bevraging leerkrachten

Tevreden over huiswerkbeleid?

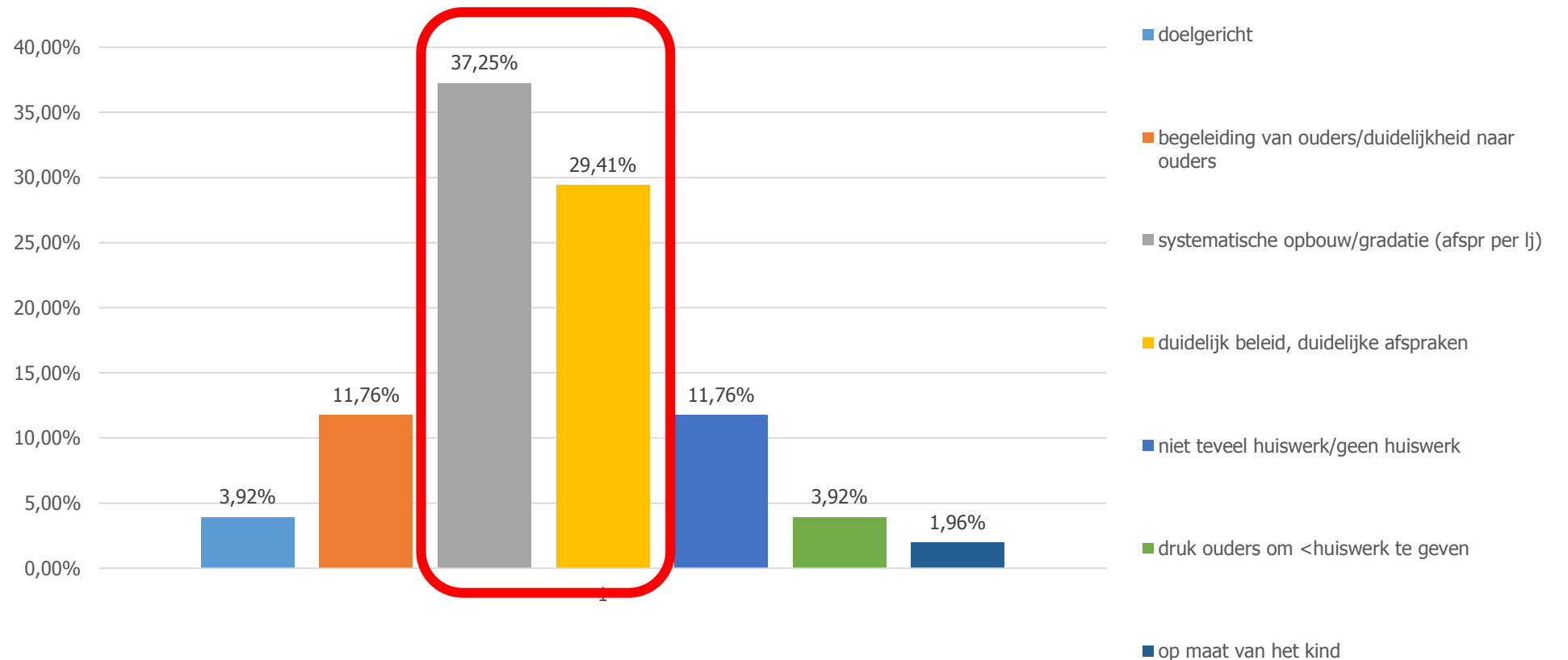

■ 1 ■ 2

Bevraging leerkrachten

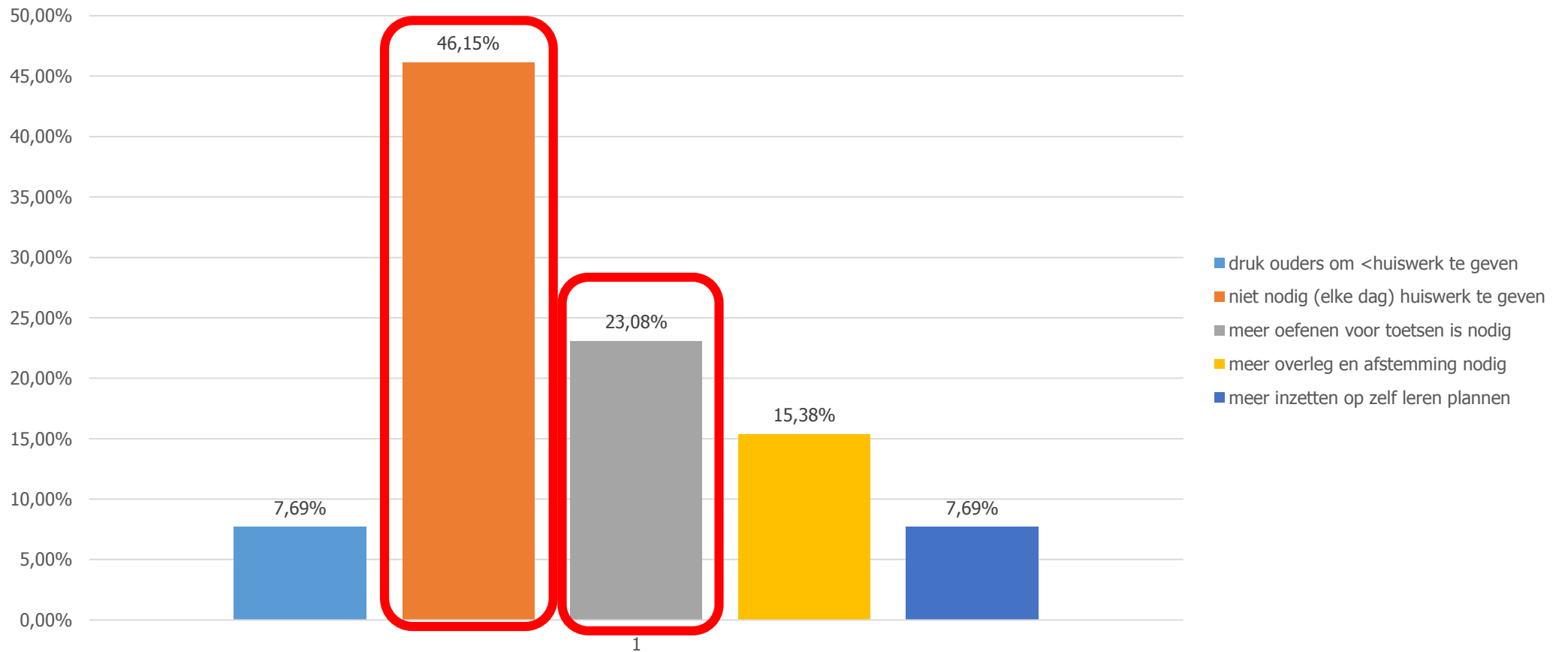
waarom tevreden over huiswerkbeleid?

Bevraging leerkrachten

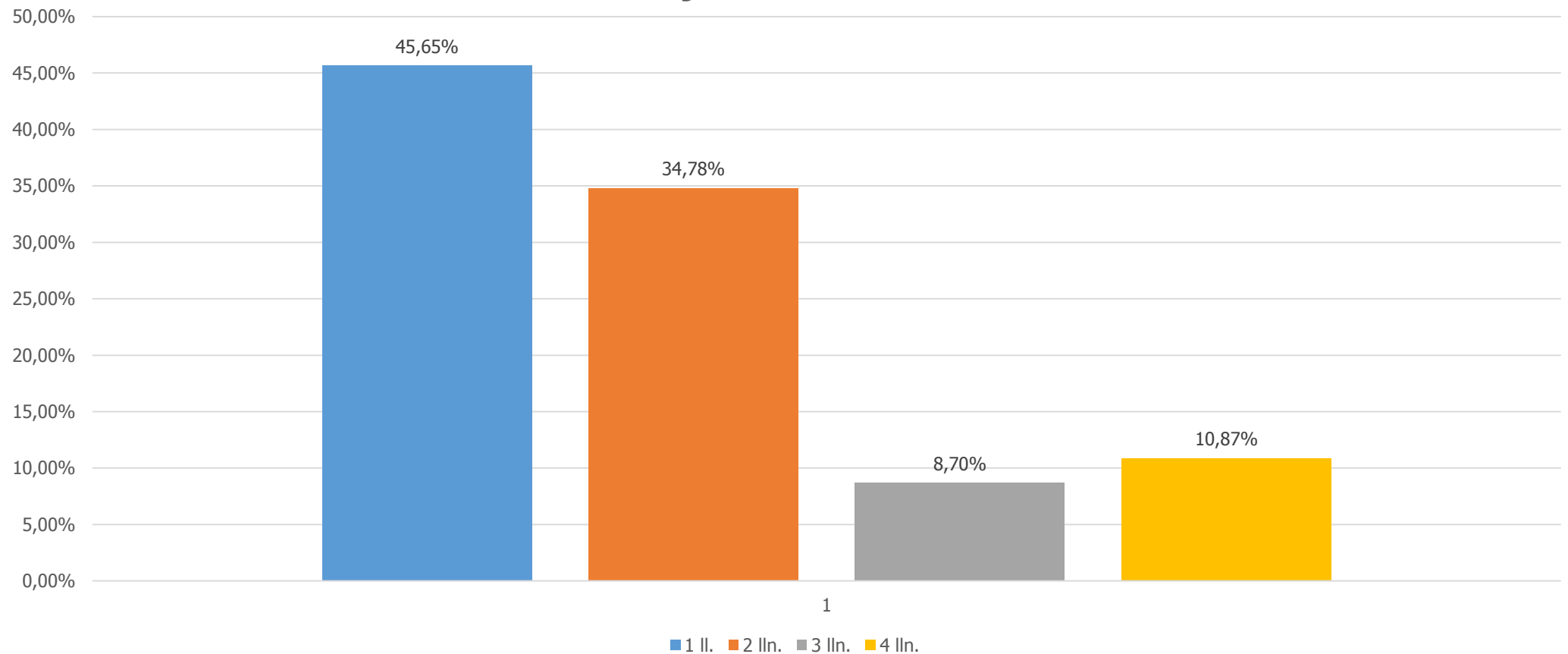
waarom niet tevreden over huiswerkbeleid?

Bevraging leerkrachten

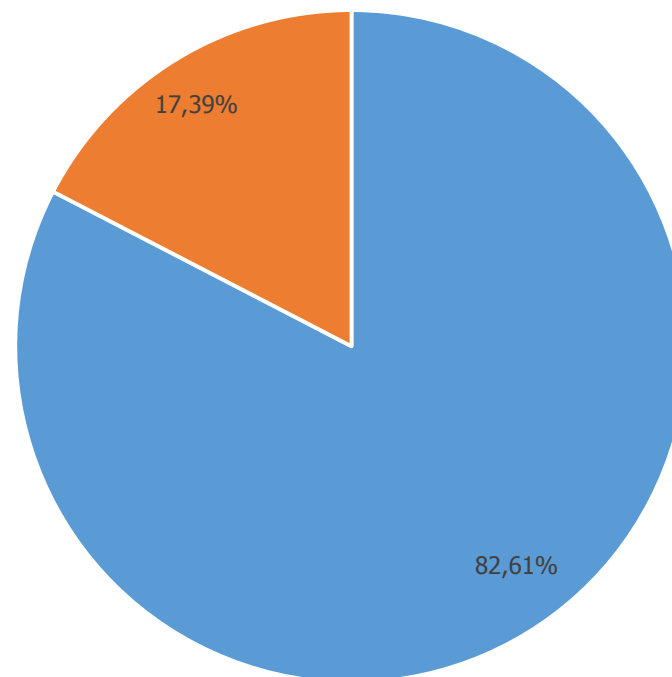
Hoeveel ln. ooit blijven zitten in uw klas?

Bevraging leerkrachten

Blijven zitten zinvol?

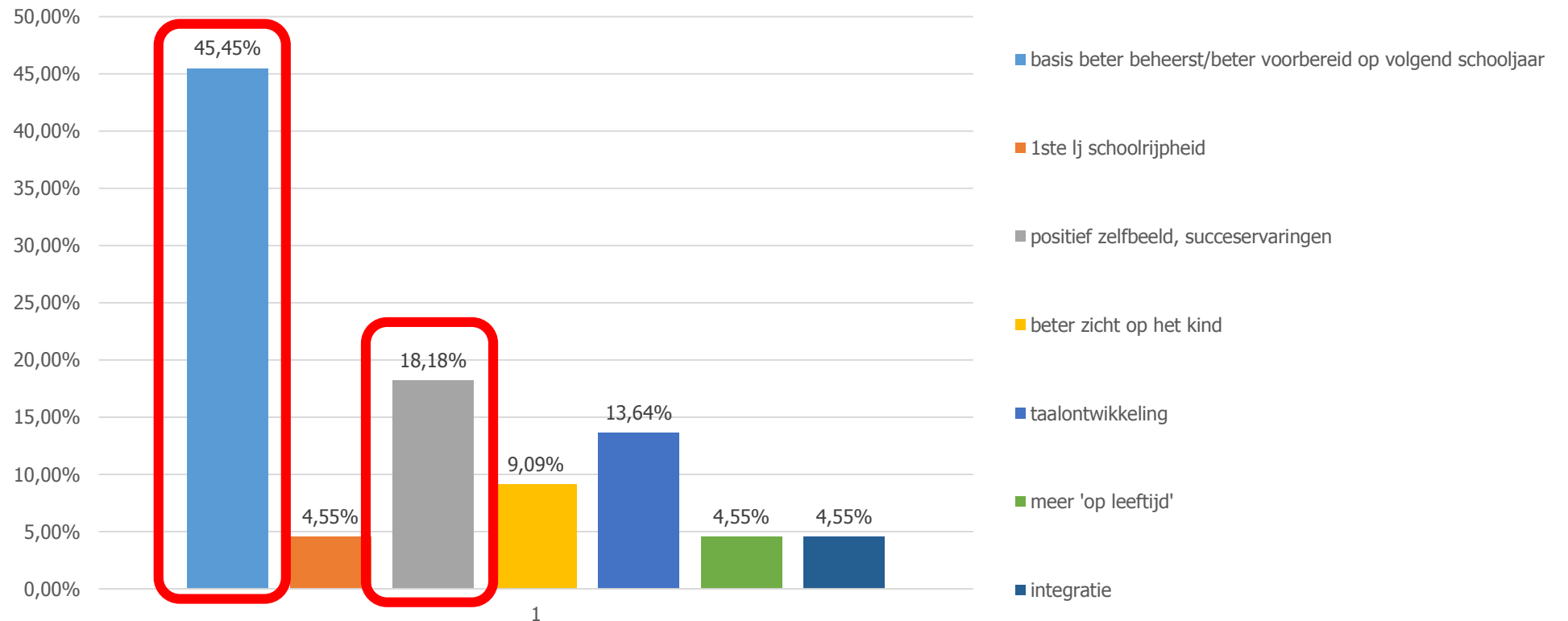

■ 1 ■ 2

Bevraging leerkrachten

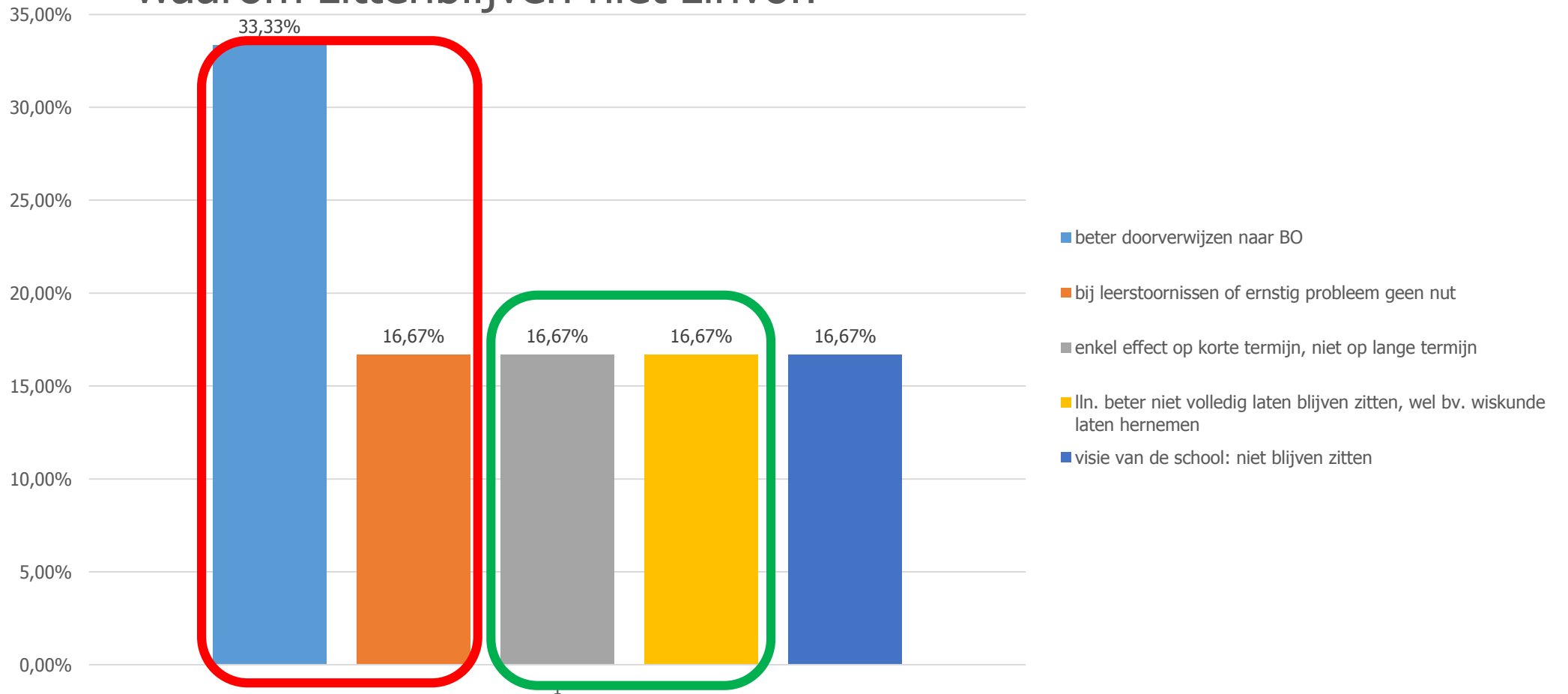
Waarom zittenblijven zinvol?

Bevraging leerkrachten

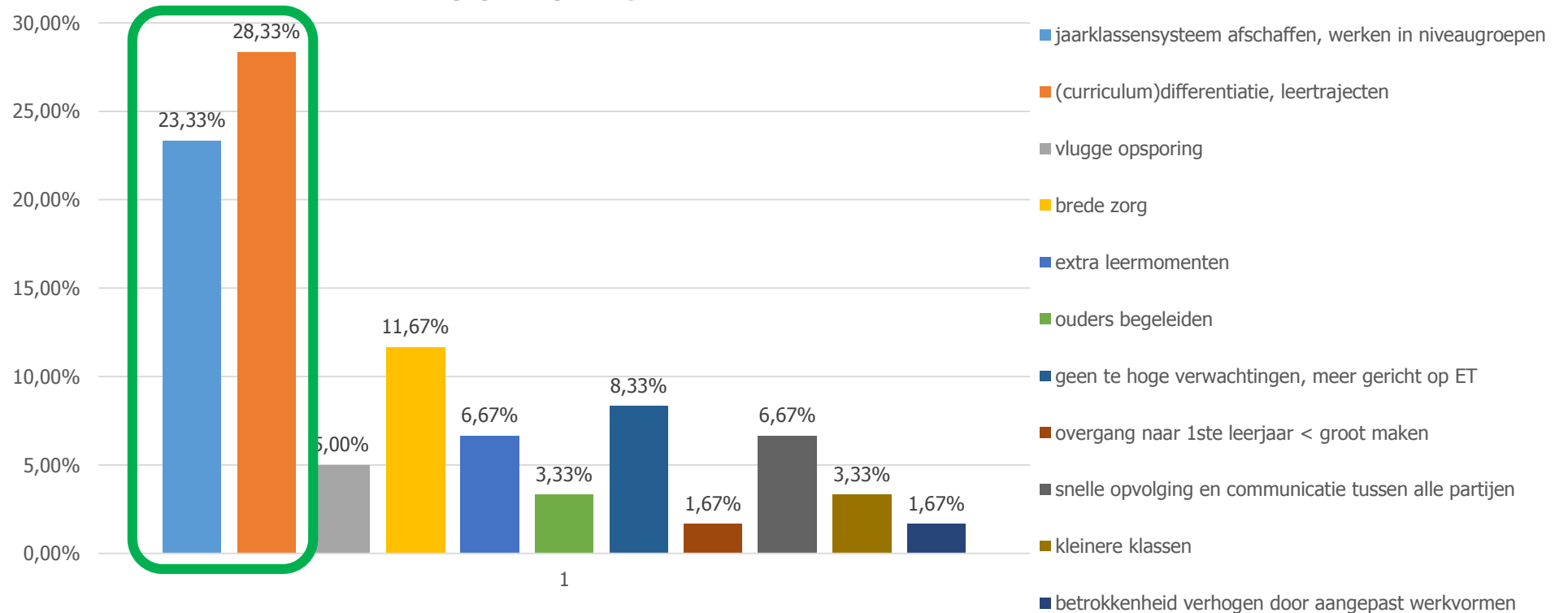
waarom zittenblijven niet zinvol?

Bevraging leerkrachten

welke preventiemaatregelen om zittenblijven te voorkomen?

UC Leuven
Limburg

MOVING MINDS

**Literatuuronderzoek en
interviews**

Debat over het nut van huiswerk

De opinie t.a.v. huiswerk hangt samen met maatschappelijke tendensen en veranderingen

De belangrijkste discussiepunten:

- 1. Is het wel in het belang van de gezondheid van onze kinderen om huiswerk te geven (ze zijn in de groei en hebben dus ook rust en ontspanning nodig)?
- 2. Wat is het effect van huiswerk op de schoolprestaties?
- 3. Bestendigt/creëert huiswerk sociale ongelijkheid?

Debat over het nut van huiswerk

Uit onderzoek blijkt

- Dat er nauwelijks of geen effect is van huiswerk op leerprestaties
- Dat huiswerk kan aanzetten tot ongelijke kansen omdat bepaalde jongeren te weinig ondersteuning kunnen krijgen van hun ouders

“The job of the school is to teach so well that family background is no longer an issue”

(Martin Luther King Jr.)

Argumenten pro

Zijn er dan toch redenen om huiswerk te geven? Welke?

- Huiswerk kan de betrokkenheid, zelfstandigheid en studievaardigheden van leerlingen bevorderen.
- Huiswerk kan een positief effect hebben op de ouderbetrokkenheid.

Het belang van de rol van de leerkracht

Het maakt uit op welke wijze de leerkracht huiswerk geeft. Het gaat hierbij om:

- het doel van het huiswerk: de docent moet het doel helder kunnen benoemen;
- de kans dat de leerling het huiswerk maakt: breng duidelijk structuur aan in huiswerk;
- de rol van de ouders: van een onderwijzende rol mag geen sprake zijn. Dit speelt de gevaren van verkeerde uitleg en frustraties in de gezinssituatie in de kaart;
- de hoeveelheid huiswerk: beter kort en krachtig dan lang en veel. Kwaliteit voor kwantiteit. Te veel huiswerk leidt tot frustratie en verzadiging (verlies van interesse en motivatie).

De laatste jaren wordt daarbij nog een ander element in de wetenschap benadrukt: **het belang van feedback**

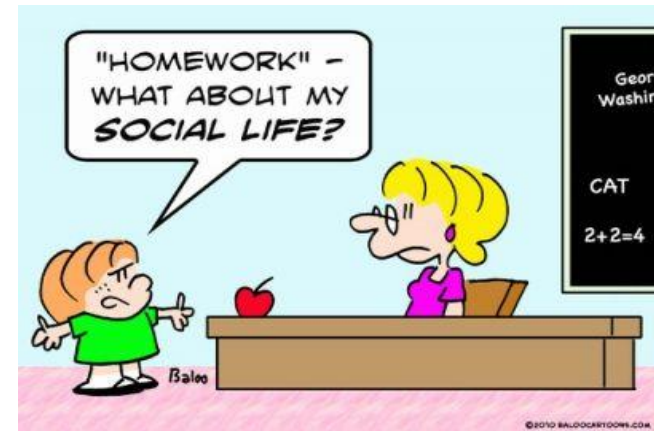

Onderzoek Hattie

Argumenten contra

- Kans op verlies van interesse in de opdracht of zelfs in het leren op zichzelf, door fysieke, maar ook emotionele vermoeidheid en stress.
- De rol van de ouder wordt de rol van 'leraar' wat tot verwarring leidt.
- Huiswerk is vaak voor iedereen hetzelfde, er wordt geen rekening gehouden met nodige differentiatie.
- Er is te weinig aandacht voor en begeleiding bij de planning van het huiswerk.
- Het wordt ingezet om tijd in te halen met werk dat eigenlijk op school, onder begeleiding van de leerkracht, zou moeten plaatsvinden.
- Druk op het gezin.

Argumenten contra

- In het verlengde hiervan, kan huiswerk ook aanzetten tot ongelijke kansen.
 - Vooral in kansarme gezinnen en vaak ook in bepaalde groepen van allochtone gezinnen is er weinig schoolcultuur aanwezig.
 - Kinderen moeten zich vaak aanpassen aan een onaangepast huiswerk.
 - Niet alle leerlingen hebben dezelfde mogelijkheden om dezelfde opdracht tot eenzelfde goed einde te brengen.
 - Zodra er leerproblemen opduiken, wordt huiswerk een helse karwei, zeker wanneer dit dan nog gepaard gaat met een gebrek aan ideale omstandigheden om het huiswerk te maken.

Waar willen we naartoe?

Het is geen ja/nee kwestie, maar wel het stellen van de vraag:

“Wat is goed voor de ontwikkeling van mijn leerlingen?”

Daarvoor durven afstappen van wat vanzelfsprekend is; van wat er rigide in het onderwijs aanwezig is.

Waar willen we naartoe?

- Om van huiswerk geen belangrijke indicator van kansarmoede te maken, moeten scholen werk maken van een schooleigen huiswerkbeleid.
- Het huiswerkbeleid wordt gezamenlijk gedragen door leerkrachten, ouders en leerlingen.

Waar willen we naartoe?

We willen leerkrachten kritisch doen kijken naar onderwijs.

We willen inzetten op de veranderbereidheid van leerkrachten en schoolteams.

Uit literatuur blijkt het belang van een professionele leergemeenschap om eigen professionaliteit verder te ontwikkelen.

Door het systematisch bevragen van eigen praktijk om er meer inzicht in te verwerven en deze op een beter manier vorm te geven

Wie blijft zitten? Welke factoren bevorderen zittenblijven?

- lager intelligentieniveau
- zwakkere sociaal-economische thuissituatie
- allochtone achtergrond
- psychosociale problemen
- jongens
- de jongste van de klas...

Effect van zittenblijven?

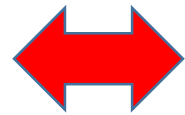
- Tijdens het bisjaar: relatief betere resultaten
- Na het bisjaar verdwijnt voorsprong
- Negatief langetermijneffect op zelfbeeld
- Onduidelijk effect op leermotivatie
- Grotere kans op ongekwalificeerde uitstroom

→ 'zittenblijven vormt geen oplossing voor leerachterstand maar vergroot (zeker op lange termijn) eerder het probleem'

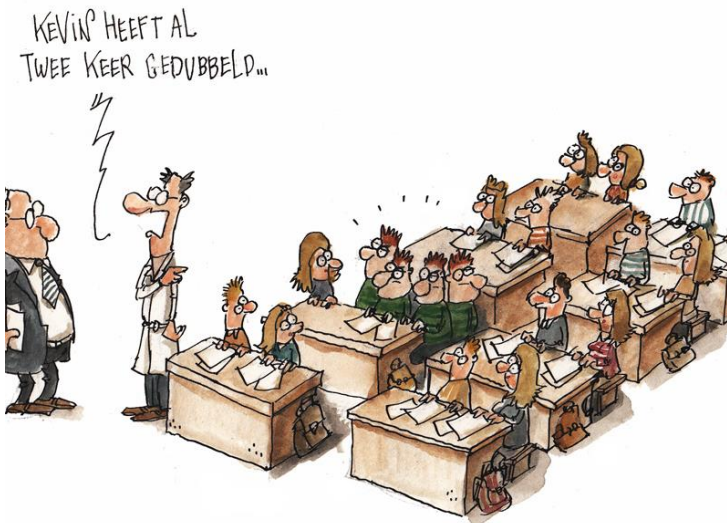

Veel voorkomende visie leerkrachten en directies?

- algemeen: positieve opvatting over zittenblijven
- vooral zicht op eerste twee jaar na zittenblijven → 'positief effect'

langetermijneffect: negatief zelfbeeld, ongekwalficeerde uitstroom

Verschillende soorten onderwijssystemen:

- **Scheidingsmodel**

(Vlaanderen, Nederland, Luxemburg, Duitsland, Oostenrijk, Zwitserland)

- **À la carte integratiemodel**

(GB, VS, Canada, Australië, Nieuw-Zeeland)

- **Uniform integratiemodel**

(Frankrijk, Spanje, Portugal)

- **Geïndividualiseerd integratiemodel**

(Zweden, Noorwegen, Finland, IJsland)

**zittenblijven
centrale
plaats**

**zittenblijven
komt niet
voor**

Waarom geïndividualiseerd integratiemodel?

- Geïndividualiseerd integratiemodel: kleinste verschillen op het gebied van:
 - gemiddelde prestatie
 - sociaal-culturele achtergrond
 - mate van discipline in de klas
- Vlaanderen (scheidingsmodel): 2de plaats grote verschillen op het gebied van:
 - gemiddelde prestatie
 - sociaal-culturele achtergrond
 - mate van discipline in de klas

'bouwstenen' naar meer geïndividualiseerd integratiemodel:

(> 'Samen tot aan de meet')

- **Leefklimaat:** positieve en stimulerende relatie tussen school/leerkracht en ouders/leerlingen
- **Organisatie:** leerjaaroverstijgende initiatieven
- **Didactiek:** verschillende vormen van differentiatie
- **Evaluatie:** curriculumgebaseerde evaluatie

Op welke wijze scholen begeleiden bij het maken van keuzes op beleidsmatig vlak?

- Op welke wijze scholen begeleiden bij het maken van keuzes op beleidsmatig vlak?
 - Diagnose op schoolniveau
 - Concrete doelstellingen en strategie
 - Schooleigen alternatieven
- Belang van **'eigen keuze'**, **'schoolcultuur'** en **'draagvlak'**

UC Leuven
Limburg

MOVING MINDS

Werken aan verandering

Werken aan verandering

- Welk beleid hanteert jullie school inzake huiswerk en zittenblijven?
- Van welk beleid droom je?
- Welke obstakels zitten in de weg?

NU

OBSTAKELS

TOEKOMST

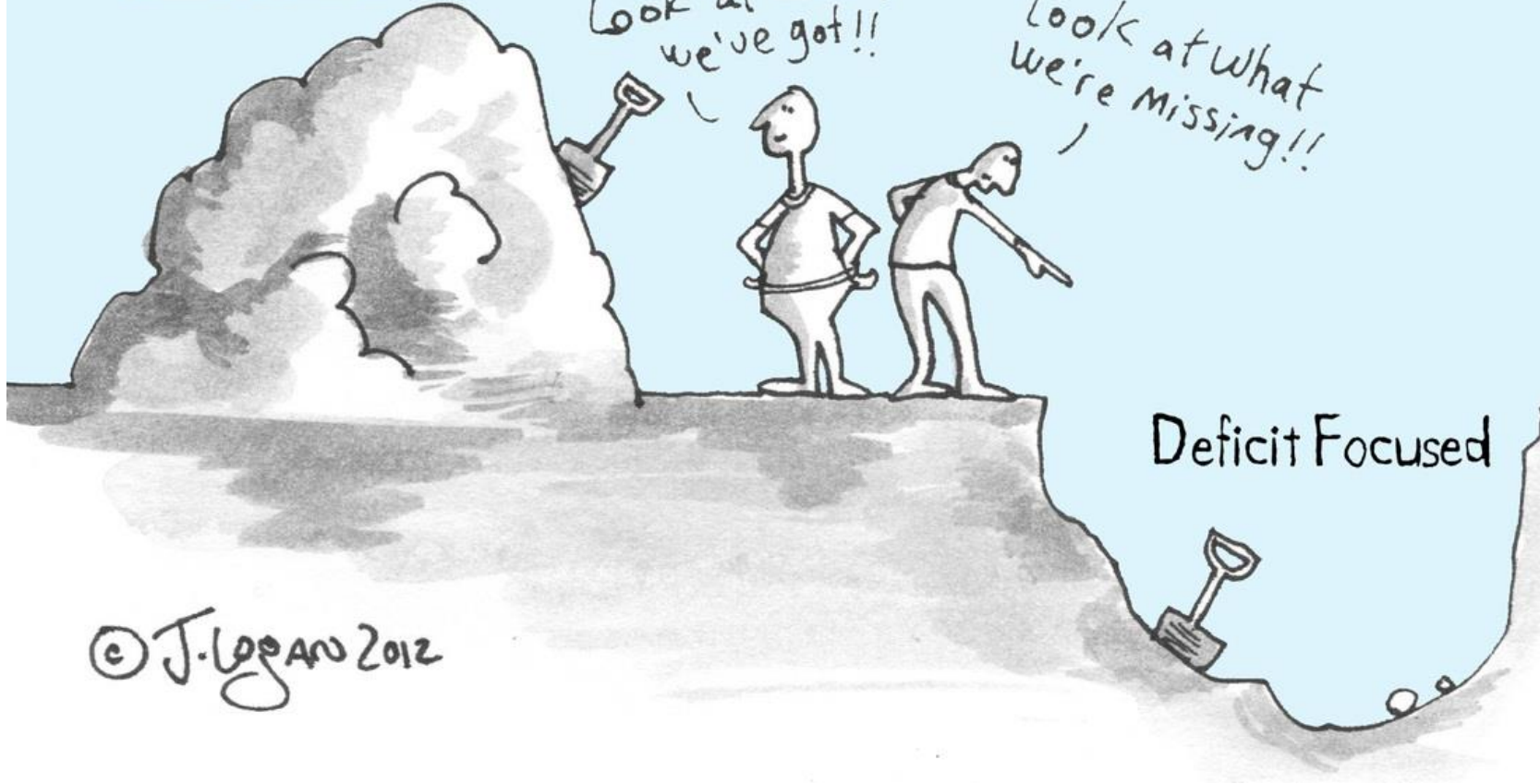

Appreciative Inquiry

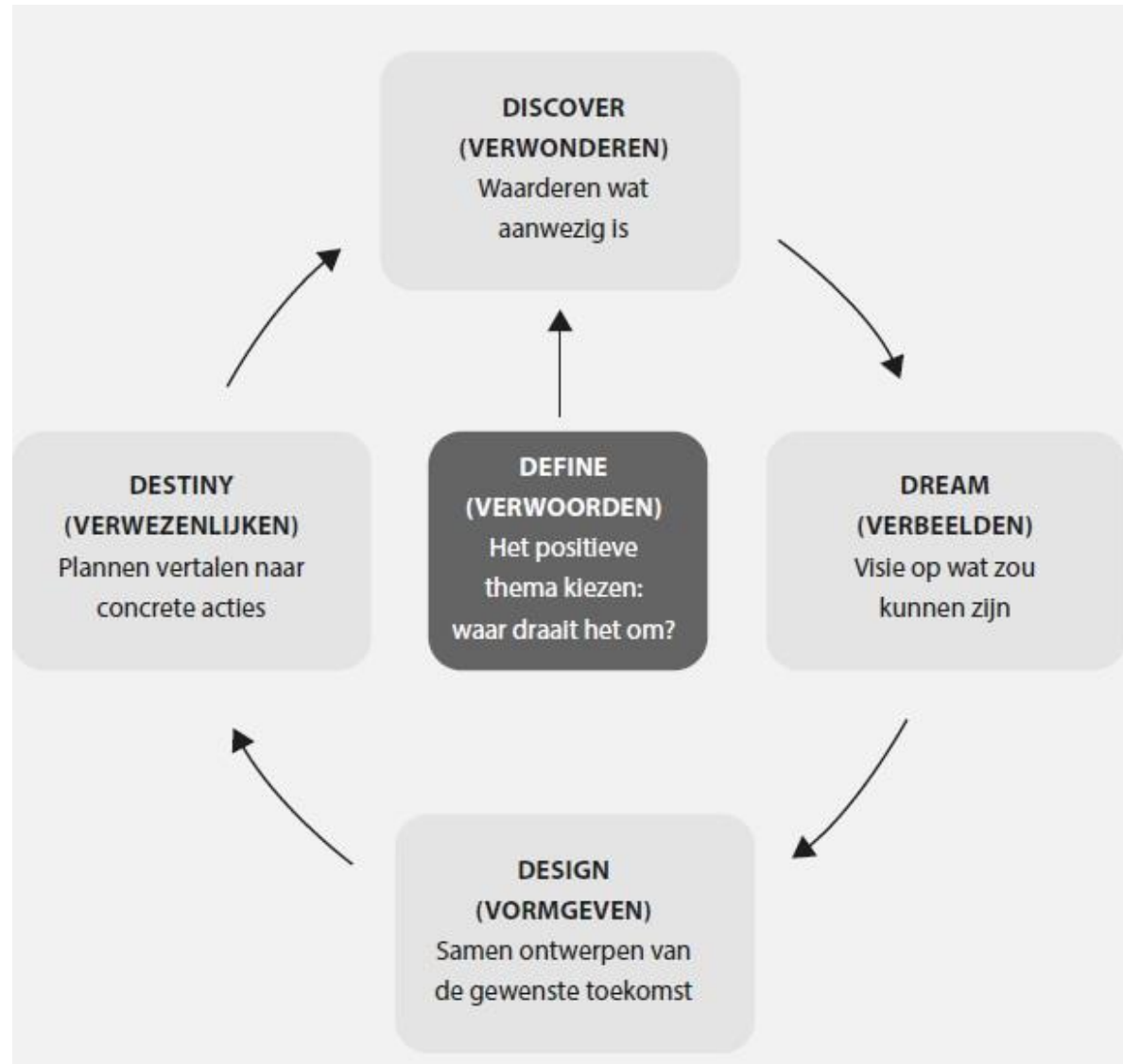
Asset Based

Look at what we've got!!

Look at what we're missing!!

© J. Logan 2012

Belangrijke principes

- Schooleigen beleidskeuzes, van binnenuit
- Gedragenheid binnen het schoolteam:
 - ontwikkelen van een visie in het team
 - omgaan met weerstanden
 - belang van directie en andere meer informele leiders
 - systematisch bevragen van eigen praktijk
 - keuzes durven maken (in het belang van de leerlingen)
- Open communicatie met alle partners (ook ouders)

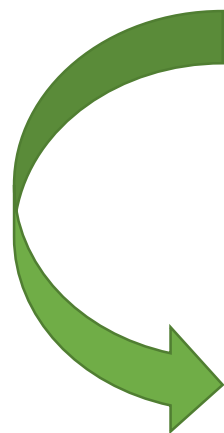
Vanuit Appreciative Inquiry

NU

OBSTAKELS

TOEKOMST

sterktes in je
eigen team om
in te zetten op
verandering

Werken aan verandering

- Welk beleid hanteert jullie school inzake huiswerk en zittenblijven?
- Van welk beleid droom je?
- Welke obstakels zitten in de weg?

 Welke sterktes zie je in jouw team om op verandering in te zetten?

- Wat zijn jouw kwaliteiten?
- Wat zijn de kwaliteiten van je collega's?
- Waar wordt je team enthousiast van?
- Waar zit de gemeenschappelijke gedragenheid?

Een voorbeeld

KLASSE

Zo doen zij het

UC Leuven
Limburg

MOVING MINDS

Voor wie meer wil....

2018-2019

**LEREND
NETWERK:
HUISWERK &
ZITTENBLIJVEN**

2018-2019

Huiswerk en zittenblijven

Kansrijk onderwijs voor alle kinderen, de lat hoog voor iedereen en onderwijs als krachtig instrument om een toekomst vorm te geven.

Dat willen we allemaal. Net daarom zetten we vanuit de lerarenopleiding maximaal in op het verspreiden van kennis en inzichten rond huiswerk en zittenblijven.

Deze thema's spelen namelijk een significante rol op het vlak van gelijke onderwijskansen.

Vele scholen zijn zich hiervan bewust en willen hun beleid op dit vlak versterken en optimaliseren.

Tijdens het schooljaar 2017-18 verzamelden we aan UCLL tal van inzichten en goede voorbeelden rond huiswerk en zittenblijven.

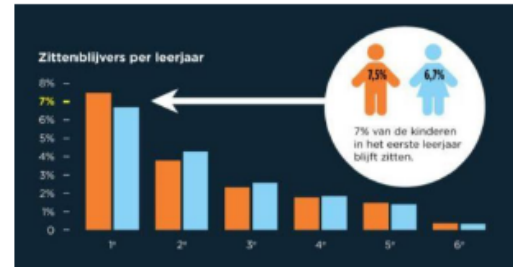
Vanaf volgend schooljaar gaan we van start met een lerend netwerk van verschillende basisscholen die samen willen nadenken over hun beleid en aanpak van deze thema's.

We willen geïnteresseerde scholen uitnodigen deel uit te maken van dit netwerk om via inspirerende sessies, gesprekken en inhoudelijke voorzetten een beleid en aanpak op maat van de eigen school uit te tekenen.

Zittenblijven heeft weinig zin

Zittenblijven is minder zinvol dan Vlaamse leraren en ouders denken. Dat is een van de opmerkelijkste conclusies van 'Zittenblijven in vraag gesteld', een studie van vier Leuvense onderzoekers in opdracht van het ministerie van Onderwijs en Vorming. Zij vinden het belangrijk dat scholen stilstaan bij de haast 'evidente' maatregel van het zittenblijven.

Lerend netwerk

Voor wie

Voor leerkrachtenteams die willen meedenken over wat goed onderwijs kan betekenen de plaats van huiswerk en zittenblijven hierin.

Hoe?

Twee of drie enthousiaste schoolmedewerkers (directie, leerkrachten, zoco's ...) die het beleid binnen de eigen school mee kunnen aansturen.

Wat?

- 5 interactieve sessies (verspreid over het schooljaar) waarin ondersteuning tot uitwerken van beleid wordt aangeboden.

Kostprijs

- Deelname lerend netwerk: € 400, inclusief externe sprekers, coaching, broodjes en een inspirerende eindpublicatie met de projectinhouden.

Meer info

Neem contact op met

Liesbeth Francken

liesbeth.francken@ucll.be

Hilde Vanbrabant

hilde.vanbrabant@ucll.be

in samenwerking met de provincie Limburg

2018-19: lerend netwerk

- Voor leerkrachtenteams die willen meedenken over wat goed onderwijs kan betekenen en de plaats van huiswerk en zittenblijven hierin.
- Doel:
 - beleid inzake huiswerk en zittenblijven mee vormgeven en mee zorgen voor een implementatiestrategie
 - deelnemers leren van elkaar
 - op schoolniveau: draagvlak op alle niveaus
- Interesse? Mail naar liesbeth.francken@ucll.be of hilde.vanbrabant@ucll.be